

Oświecenie – epoka rozumu

Oświecenie, in. wiek Oświecenia, jako wiek rozumu czy wiek filozofów – nurt kulturalny oraz okres w historii Europy przypadający na koniec XVII wieku do początku XIX wieku, szerzący deizm, indyferentyzm religijny, naturalizm i krytykę Kościoła. [Wikipedia](#)
Okres: 1715 – 1789

Ignacy Krasicki

Ignacy Błażej Franciszek Krasicki herbu Rogala – biskup warmiński od 1767, arcybiskup gnieźnieński od 1795, książę sambijski, hrabia Świętego Cesarstwa Rzymskiego, prezydent Trybunału Głównego Koronnego w Lublinie w 1765, proboszcz przemyski, kustosz kapituły katedralnej lwowskiej w 1765 roku, poeta, prozaik, ... [Wikipedia](#)

Satyra (z łac. satura) – gatunek literacki lub publicystyczny łączący w sobie epikę, lirykę i dramat (także inne formy wypowiedzi) wywodzący się ze starożytności (pisał je m.in. Horacy), który ośmiesza i piętnuje ukazywane w niej zjawiska, obyczaje, politykę, grupy lub stosunki społeczne.

Kim jest autor, a kim narrator?

- **Autor to ktoś spoza tekstu.**
 - To on tworzy tekst.
 - Wymyśla, spisuje, od niego zależy los postaci.
 - To on decyduje, czy wszystko rozgrywa się tu i teraz, czy dawno, dawno temu.
 - Jeśli zechce – uśmierci wszystkich ukochanych bohaterów i zamiast happy endu będziemy płakać w finale powieści.
- **Autor jednak nie działa sam. Przede wszystkim stwarza narratora.**
 - Wszystko, co dzieje się w powieści, poznajemy dzięki głosowi narratora.
 - To narrator opowiada, przedstawia obiektywną lub własną wersję wypadków.

Typy narracji:

- **trzecioosobowa** – obiektywna – wszechwiedząca,
- **pierwszoosobowa** – subiektywna – o ograniczonej wiedzy.

Kompozycja – układ elementów świata przedstawionego: [bohatera](#), [czasu](#), przestrzeni, układu zdarzeń, [nadawcy](#), [odbiorcy](#). Jest to sposób, w jaki zostaje ułożony materiał, składający się na dzieło literackie. Kompozycja obejmuje: organizację świata przedstawionego, zawartość fabularną dzieła, układ wątków i motywów, konstrukcję postaci, miejsce narratora lub podmiotu lirycznego względem świata przedstawionego.

Co to są archaizmy?

Wyrazy dawne możesz jeszcze usłyszeć z ust osób starszych lub odnaleźć je w książkach. Wiele z nich istnieje jeszcze w naszym języku, choć prawie nikt ich nie używa, ponieważ brzmią już obco.

Archaizm to wyraz lub forma tego wyrazu, która wyszła już z powszechnego użycia.

Język jest tworem żywym. Ciągłe się rozwija, zmienia, przekształca. Język, którym posługiwał się Rej, Kochanowski, Krasicki, Mickiewicz czy nawet Prus – odbiega od dzisiejszych norm. Zmiany te dotyczą wszystkich elementów całego systemu językowego.

Archaizm – wyraz, konstrukcja składniowa lub związek frazeologiczny, który wyszedł z użycia w danej formie języka. Archaizmy to także wyrazy w formie przestarzałej, które są jeszcze w pewnym stopniu używane, lecz postrzegane jako dawne. Te z kolei nazywa się anachronicznymi. [Wikipedia](#)

Streszczenie:

Streszczenie to krótki tekst opisujący w kilku zdaniach przeczytaną książkę, czy obejrzany film. Ważne jest, aby zawrzeć w nim kluczowe wątki, motywy oraz problematykę utworu. Należy pamiętać o chronologicznym ciągu wydarzeń. W przypadku streszczenia, nie ma miejsca na opinie i dygresje autora.

Cechy streszczenia:

- krótkość
- zwięzłość
- rzeczowość
- obiektywność
- chronologiczność
- prosty język
- przedstawienie najważniejszych wątków i motywów

Przydatne słownictwo:

- najpierw, na początku
- następnie, potem
- kolejno
- na koniec, wreszcie, ostatecznie

